

Uprawnienia Policji

Zadaniem Policji jako umundurowanej i uzbrojonej formacji jest ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Respekt względem funkcjonariuszy Policji rośnie i często pozwala się im na więcej, niż w rzeczywistości mają prawo robić.

Częstym przypadkiem interwencji policyjnych jest chociażby odwiedzanie osób zakłócających ciszę nocną. W takiej sytuacji celem interweniującego Policjanta jest wyłącznie udzielenie stosownego pouczenia. Wystarczy, że odbędzie się to przed drzwiami mieszkania. Nie ma obowiązku wpuszczania Policji do środka.

Obowiązkowo trzeba wpuścić Policjanta do mieszkania, jeśli przyszedł w celu dokonania przeszukania. Taka wizyta może być spowodowana koniecznością wykrycia, zatrzymania lub przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej, znalezienia rzeczy mogących stanowić niezaprzeczalny dowód w konkretnej sprawie, czy znalezienia rzeczy podlegających zajęciu w postępowaniu karnym. Konieczne jest jednak w tym przypadku postanowienie sądu lub prokuratury w tym przedmiocie. W trakcie każdego przesłuchania na miejscu musi być obecny świadek w postaci drugiego Policjanta lub osoby wybranej przez właściciela mieszkania. Policja może dokonać przeszukania w dni powszednie w godzinach 6:00 - 22:00, a wyjątkowo też w godzinach nocnych, kiedy występuje zagrożenie życia lub zatarcia śladów przestępstwa. Wtedy również funkcjonariusze nie potrzebują stosownego postanowienia o przeszukaniu. W takim wypadku postanowienie musi zostać wystawione następnie i w ciągu 7 dni doręczone osobie, u której przeszukanie miało miejsce. Każdorazowo funkcjonariusze muszą okazać legitymację służbową.

A co z legitymowaniem przez Policję? Funkcjonariusze mają do tego prawo w celu ustalenia lub potwierdzenia tożsamości oraz innych danych osoby na podstawie posiadanych przez nią dokumentów, czyli stwierdzenia faktycznej zgodności co do tej osoby i personaliami jej przypisanymi w legalnym dokumencie. Wylegitymowanie danej osoby może więc nastąpić, jeśli ustalenie jej tożsamości jest niezbędne do wykonania danych czynności służbowych. Jeśli natomiast Policjant żąda okazania dokumentu tożsamości bez żadnej podstawy prawnej, to na podstawie utartej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, obywatel może odmówić podania tych danych bez poniesienia konsekwencji prawnych. Podsumowując, funkcjonariusze każdorazowo muszą mieć powód, żeby kogoś wylegitymować.

Jeśli chodzi natomiast o kontrolę w ruchu drogowym, to Prawo o ruchu drogowym określa powody, kiedy to może dojść do zatrzymania i kontroli. Jest ich wiele, ale przykładowo są to: legitymowanie uczestników ruchu, wydawanie poleceń dotyczących sposobu korzystania z drogi, używania pojazdu, sprawdzanie dokumentów wymaganych do kierowania pojazdem, sprawdzanie dokumentu potwierdzającego prawo używania pojazdu, weryfikacji danych o pojeździe, weryfikacji danych o kierującym, czy sprawdzanie zezwoleń dotyczących transportu, czy popularne badanie trzeźwości kierowcy lub zawartości w organizmie środków odurzających. Jest to katalog tak obszerny, że w praktyce do kontroli może dojść w każdym czasie, a Policjant niemal zawsze będzie w stanie podać akceptowalny po temu powód. Wystarczy, że będzie chciał skontrolować trzeźwość kierowcy, czy kompletność wymaganych dokumentów. Pamiętajmy, że zignorowanie poleceń Policjanta i niezatrzymanie się do kontroli drogowej stanowi przestępstwo, za którego popełnienie grozi kara do 5 lat pozbawienia wolności (art. 178b kodeksu karnego).

Często zdarza się, że ludzie wyciągają telefon i nagrywają wykonujących czynności Policjantów. Czy mogą to robić? Mogą, o ile nie przeszkadzają w przeprowadzanych czynnościach. Nie potrzeba tutaj zgody Policjanta do nagrywania, czy robienia zdjęć. Jednak, jeśli w przyszłości dana osoba chciałaby takie nagranie udostępnić, tym samym udostępniając wizerunek danego Policjanta, np. w Internecie, to wymaga to zgody danego funkcjonariusza. Tym samym prowadzenie transmisji na żywo jest niezgodne z prawem. Warto wiedzieć, że Policjant nie ma prawa żądać od nas odblokowania telefonu i usunięcia z niego czegokolwiek. Będzie to stanowić przekroczenie jego uprawnień. Natomiast w przypadku zatrzymania danej osoby, Policjant może zabezpieczyć jego rzeczy osobiste, w tym również telefon, jeśli posiada ku temu uzasadnienie. Jeśli Policjant faktycznie zdecyduje się zabezpieczyć telefon jako rzekomy dowód w sprawie, to z pomocą przychodzi Kodeks Postępowania Karnego, na podstawie którego właściciel telefonu może oświadczyć, że telefon ma charakter osobisty. To uniemożliwia Policjantowi przeglądanie telefonu. Musi go opieczetować i tak zabezpieczony wydać prokuraturze.

Pamiętajmy, że Policjanci to ludzie, i jak to ludzie, mogą się stanowczo od siebie różnić. Jednak mimo tego, że można trafić na przysłowiowego „dobrego” jak i „złego glinę”, warto zdawać sobie sprawę zarówno ze swoich praw, jak i z uprawnień jakie przysługują Policji. Często bowiem, z niewiedzy, pozwala się im na zbyt wiele, co w szerszym spectrum przyzwyczajają funkcjonariuszy do pewnych nie do końca uzasadnionych prawnie zachowań względem obywateli.

Artykuł powstał w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie CIVIS SUM zadania publicznego pt.: „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej na terenie Powiatu Żarskiego w 2023 r.” finansowanego ze środków przekazanych przez Powiat Żarski.